

บทที่ 3

ชนิด ประเภทและพันธุ์สัตว์มาตรฐาน

1. หัวข้อการสอน

- 1.1 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์เลี้ยง
- 1.2 ประเภทสัตว์เลี้ยง
- 1.3 พันธุ์สัตว์เลี้ยงมาตรฐาน

2. สาระสำคัญ

สัตว์ทุกชนิดจะอยู่ในอาณาจักรสัตว์ (animal kingdom) ซึ่งมีอยู่มากมายหลายตระกูลและหลายชนิด

พันธุ์สัตว์จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเลี้ยงสัตว์ที่ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ควรรู้จัก และทราบถึงความสามารถของสัตว์ทั้งในลักษณะปริมาณและคุณภาพ ความสามารถในด้านความต้านทานต่อโรค หรือการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

เนื่องจากสัตว์แต่ละชนิด แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะแตกต่างกันออกไป ผู้เลี้ยงสัตว์จึงต้องทราบคุณสมบัติเฉพาะของชนิดและประเภทนั้น ๆ เพื่อที่จะได้ดำเนินการจัดการกับสัตว์เหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

3. จุดประสงค์การสอน

- 3.1 สามารถแยกและจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์เลี้ยงได้
- 3.2 สามารถบอกประเภทของสัตว์เลี้ยงได้
- 3.3 สามารถอธิบายลักษณะประจำพันธุ์ของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้
- 3.4 สามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างสัตว์แต่ละพันธุ์ได้
- 3.5 สามารถจดจำลักษณะภายนอกที่เด่นชัดของพันธุ์สัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้

4. เนื้อหา

4.1 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์เลี้ยง

4.1.1 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์เลี้ยง แบ่งเป็น สัตว์กระท่อมรวม ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายชนิด โดยทั่วไปสัตว์กระท่อมจะมีกระท่อมอยู่ 4 กระท่อม และกินอาหารโดยการเคี้ยวอย่างหยาบ ๆ แล้วกลืนลงกระท่อมที่ 1 อาหารจะมีการหมักระยะหนึ่ง จากนั้นสัตว์จะขยอกอาหารออกมาเคี้ยวให้ละเอียดอีกครั้งก่อนที่จะกลืนกลับเข้าไป เพื่อการย่อยและดูดซึมในกระท่อมที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับ การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์กระท่อมได้สรุปไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์กระท่อมรวม

ลำดับ	ชื่อ	ประเภทของสัตว์	
ไฟลัม (phylum)	Chordate	สัตว์มีกระดูกสันหลัง	
ชั้น (class)	Mammalian	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	
ลำดับ (order)	Ungulate	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม กีบเท้า	
ตระกูล (family)	bovidae	สัตว์เคี้ยวเอื้อง เขากวาง มีรอกแบบกระท่อม	
สกุล (genus)	Bos	1. สัตว์กระท่อม กินอาหารหยาบ เป็นหลัก มี 4 เท้าขนาดใหญ่	
	Ovis	2. สัตว์กระท่อม มีขนาดเล็ก ขนฟู หางห้อย	
	Capra	3. สัตว์กระท่อม มีขนาดเล็ก ขนสั้น หางตั้ง	
ชนิด (species)	สัตว์ในสกุลนี้มีหลายชนิดได้แก่ โค กระบือ แกะ แพะ		
		Genus	species
	โคยุโรป	Bos	taurus
	โคอินเดีย	Bos	indicus
	กระบือ	Bos	bubalis
	แกะบ้าน	Ovis	aries
	แพะบ้าน	Capra	hircus

ที่มา: ชาตรี (2548)

4.1.2 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์กระเพาะเดี่ยว สัตว์กระเพาะเดี่ยวต่างจากสัตว์กระเพาะรวมตรงที่มีกระเพาะเพียงหนึ่งกระเพาะเท่านั้น กินอาหารโดยการเคี้ยวให้ละเอียดก่อนกลืนลงกระเพาะ อาหารจะถูกย่อยที่กระเพาะและดูดซึมที่ลำไส้เล็ก สัตว์กระเพาะเดี่ยวจะไม่สามารถย่อยอาหารที่มีเส้นใยสูง ๆ ได้ ซึ่งผิดจากสัตว์กระเพาะรวมที่สามารถย่อยอาหารที่มีเส้นใยสูง ๆ ได้ การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์กระเพาะเดี่ยวได้สรุปไว้ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์กระเพาะเดี่ยว

ลำดับ	ชื่อ	ประเภทของสัตว์
ไฟลัม (phylum)	Chordate	สัตว์มีกระดูกสันหลัง
ชั้น (class)	Mammalian	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
ลำดับ (order)	Ungulate	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมกีบเท้า
ตระกูล (family)	suidae	สัตว์กระเพาะเดี่ยว ไม่เคี้ยวเอื้อง มีรกแบบกระจาย
สกุล (genus)	Sus	สัตว์กระเพาะเดี่ยว มีจมูกขูดคุ้ยหาอาหาร
ชนิด (species)	domesticus	ได้แก่สุกรบ้าน

ที่มา: คำรงและคณะ (2546)

4.1.3 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์ปีก สัตว์ปีกมีความแตกต่างจากสัตว์เคี้ยวเอื้องและสัตว์กระเพาะเดี่ยวชนิดอื่น ๆ ตรงที่สัตว์ปีกไม่มีฟันสำหรับบดเคี้ยวอาหาร กินอาหารได้โดยการทำให้อาหารอ่อนและเป็ยกภายในปากแล้วกลืนลงสู่กระเพาะแรก ที่เรียกว่า กระเพาะพัก (crop) จากนั้นอาหารจะถูกบดย่อยในกระเพาะบดที่เรียกว่า กิ้น (gizzard) ก่อนที่จะดูดซึมไปใช้ต่อไป การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์ปีกได้สรุปไว้ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 การจัดหมวดหมู่ทางสัตวศาสตร์ของสัตว์ปีก

ลำดับ	ชื่อ	ประเภทของสัตว์		
ไฟลัม (phylum)	Chordate	สัตว์มีกระดูกสันหลัง		
ชั้น (class)	aves	สัตว์มีปีก บินได้และไม่ได้ ขนปกคลุมตัว ออกไข่ มีก้น		
ลำดับ (order)	aneriforms galliforms	1. มีนิ้วเท้า 4 นิ้ว มีแผ่นผิวดัดยึธร นิ้ว จงอยปากแบน ชอบน้ำ ว่ายน้ำได้ดี ชอบกินสัตว์น้ำ ขมิ้น ขาเรียบ ไม่มีเกล็ด 2. มีนิ้วเท้า 4 นิ้ว นิ้วแยกกัน จงอยปากแหลม ชอบอยู่บนดินเป็นฝูง กินเมล็ดพืชเป็นหลัก		
ตระกูล (family)		antidae	phasianidae	Meleacrinidae
	มีปุ่มเหนื่อปาก มีเหนียง	ไม่มีปุ่มเหนื่อปาก ไม่มีเหนียง	มีหงอน มี 2 ขา ขามีเกล็ด ไม่มีวง ไม่มีเหนียง	ไม่มีหงอน มี 2 ขา ขามีเกล็ด มีวง มีเหนียง
สกุล (genus)	Aser	Anas	Gallus	Meleagris
ชนิด (species)	domesticus	domestica	domesticus	gallopavo
ได้แก่	ห่าน	เป็ด	ไก่บ้าน	ไก่งวง

ที่มา: จรัส (2539)

4.2 ประเภทและพันธุ์สัตว์เลี้ยงมาตรฐาน

“ประเภทของสัตว์” หมายถึง ลักษณะการใช้ประโยชน์จากสัตว์โดยพิจารณาจากผลผลิตที่ให้หรือตามระบบสรีระ เช่น ระบบโครงร่าง ระบบการย่อยอาหาร ฯลฯ เพื่อให้สามารถทราบถึงคุณสมบัติ ความสามารถในการให้ผลผลิต แหล่งที่อยู่ จุดประสงค์ในการเลี้ยงของมนุษย์ ระบบสรีระที่มีความคล้ายคลึงกันและพฤติกรรมการกินอาหารสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่ในโลกนี้ออกเป็นหลายประเภทและหลายพันธุ์ ประเภทและพันธุ์ของสัตว์เลี้ยงแบ่งได้ดังนี้

4.2.1 แบ่งตามจุดประสงค์ของมนุษย์ที่จะนำมาใช้ประโยชน์

ก. สัตว์ป่า (wild animals) ได้แก่ กวาง ช้าง แรด อีเก้ง นกป่า เสือ สิงโต งู ไก่ป่า กระตัง เต่า เป็นต้น

ข. สัตว์เลี้ยงในฟาร์ม (farm animals) ได้แก่ โค กระบือ แพะ แกะ สุกร ม้า ลา ล่อ เป็ด ไก่ ห่าน ไก่ทรง นกกระทา เป็นต้น

4.2.2 แบ่งตามวัตถุประสงค์ (purpose animals) ของการเลี้ยง

ก. เพื่อเป็นสัตว์เศรษฐกิจ (economic animals) ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด เป็นต้น

ข. เพื่อเป็นสัตว์เศรษฐกิจทางเลือกใหม่ (new alternative economic Animals) ได้แก่ นกกระทาเทศ อูฐ จระเข้ กวาง วัวแดง ผึ้ง สุกรป่า จิ้งหรีด เป็นต้น

ค. เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงามและให้ความเพลิดเพลิน (companion animals) ได้แก่ สุนัข แมว โคน นกเขา กระต่าย นกสวยงาม เป็นต้น

ง. เพื่อเป็นสัตว์สงวนหรือสัตว์อนุรักษ์พันธุ์ (conservative animals) ได้แก่ วัวแดง กูบรี เป็นต้น

4.2.3 แบ่งตามสรีระ ระบบโครงร่างหรือขนาดของสัตว์

ก. สัตว์ใหญ่ ได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ เป็นต้น

ข. สัตว์เล็ก ได้แก่ สุกร แพะ แกะ กระต่าย สุนัข แมว เป็นต้น

ค. สัตว์ปีก ได้แก่ ไก่ เป็ด ไก่ทรง ห่าน เป็ดเทศ นกกระทา นกกระทาเทศ เป็นต้น

ง. สัตว์น้ำ ได้แก่ ปลา กุ้ง ปู หอย เป็นต้น (จัดเป็นสัตว์จำพวกการประมง)

จ. สัตว์อื่น ๆ ได้แก่ จระเข้ กบ เต่า ไหม ผึ้ง ตะพาบน้ำ งู เป็นต้น

4.2.4 แบ่งตามสรีระ ระบบย่อยอาหาร

ก. สัตว์กระเพาะเดี่ยว (simple stomach) ได้แก่ สุกร ไก่ ม้า ลา ล่อ กระต่าย หนู เป็นต้น

ข. สัตว์กระเพาะรวม (compound stomach) ได้แก่ โค กระบือ แพะ แกะ กวาง เป็นต้น

4.2.5 แบ่งตามพฤติกรรมการกิน

ก. สัตว์กินพืช (herbivores) ได้แก่ โค กระบือ แพะ แกะ ช้าง ม้า อูฐ เป็นต้น

ข. สัตว์กินเนื้อ (carnivores) ได้แก่ เสือ สิงโต สุนัข แมว เป็นต้น

ค. สัตว์กินพืชและกินเนื้อ (omnivores) ได้แก่ สุกร หนู เป็นต้น

4.3 พันธุ์สัตว์เลี้ยงมาตรฐาน

พันธุ์สัตว์เลี้ยงมาตรฐานที่ควรทราบ สัตว์แต่ละชนิดมีอยู่ด้วยกันหลายพันธุ์ ซึ่งแต่ละพันธุ์ก็มีรูปร่าง ลักษณะ พฤติกรรม และการกินอาหารแตกต่างกันออกไป สัตว์เลี้ยงที่เป็นสัตว์เศรษฐกิจในโลกนี้มีอยู่ด้วยกันหลายพันธุ์ดังต่อไปนี้

4.3.1 พันธุ์โค โคที่เลี้ยงกันในปัจจุบัน มีทั้งพันธุ์แท้และพันธุ์ที่ได้รับการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์จากการผสมข้ามพันธุ์เป็นลูกผสมก่อนและพัฒนามาเป็นพันธุ์แท้ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.5 ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นจำพวกตามจุดประสงค์ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ก. แบ่งตามการใช้ประโยชน์

1) โคใช้งาน (Draft Type) เป็นโคที่ใช้สำหรับให้มนุษย์อาศัยใช้แรงงานต่าง ๆ โดยมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

- ช่วงด้านหน้าของร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งรอบอก (Heart Girth) ใหญ่แสดงให้เห็นว่ามีปอด , หัวใจ ใหญ่ แข็งแรง
- คอสั้น ลำตัวสั้น สามารถรับน้ำหนักบรรทุกได้ดี
- บริเวณสะโพก แม่จะเล็กแต่จะเห็นว่ามียกกล้ามเนื้อปกคลุมเป็นมัดอยู่

2) โคเนื้อ (Beef Type) เป็นโคที่เลี้ยงเพื่อเอาเนื้อไว้ใช้เป็นอาหาร มีลักษณะทั่ว ๆ ไป ดังนี้

- รูปร่างไม่ว่ามองด้านใด จะคล้ายกับรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เป็น
- ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายปกคลุมด้วยเนื้ออย่างหนาแน่น
- เมื่อยืนในท่าปกติแล้วมองจากด้านข้างจะเห็นแนวหลังและแนวพื้นท้องขนานกัน และขนานกับพื้นมากที่สุด
- ขาสั้น มองดูรูปทรงจะดูเตี้ย เนื่องจากช่วงลำตัวใหญ่ แต่ขา

สั้น

3) โคนม (Dairy Type) คือโคที่เกษตรกรผู้เลี้ยงมุ่งหวังจะให้โคชนิดนี้ผลิตน้ำนมออกมาให้มากที่สุด

- รูปร่างค่อนข้างเป็นรูปสามเหลี่ยม ไม่ว่าจะมองจากด้านใด
- ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโคนมจะมีลักษณะเป็นเหลี่ยม ๆ เว้า ๆ เป็นมุม เห็นร่องรอยของกระดูกโปนอยู่ทั่วไป
- เต้านม (Udder) ค่อนข้างใหญ่ ส่วนของด้านข้างเต้านมจะมีเส้นเลือดดำ (Milk Vein)

4) โคกึ่งเนื้อกึ่งนม (Dual Purpose) โคประเภทนี้นับได้ว่าเป็นโค
เอนกประสงค์ โดยสนองความต้องการของผู้เลี้ยงได้ทั้งการให้นมและการให้เนื้อ

ข. แบ่งตามสายพันธุ์และแหล่งที่พบ

- 1) ประเภทโคชีนุ หรือโคอินเดีย หรือโคในเขตร้อน
- 2) ประเภทโคยุโรป หรือโคในเขตอบอุ่น
- 3) ประเภทโคพันธุ์ลูกผสม หรือประเภทพันธุ์ประดิษฐ์

โคสายพันธุ์อินเดียและยุโรปจะมีความแตกต่างกันของรูปร่าง ลักษณะและ
คุณสมบัติดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ความแตกต่างของรูปร่าง ลักษณะและคุณสมบัติระหว่างโคยุโรปและโคอินเดีย

ลักษณะ	โคยุโรป	โคอินเดีย
ถิ่นกำเนิด	มีถิ่นกำเนิดในเขตอบอุ่น	มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน
ตะโพนก	ไม่มีตะโพนก	มีตะโพนก บางพันธุ์มีขนาดเล็ก
แนวหลัง	ตรง จรดโคนหาง	หลังแอ่น บั้นท้ายสูงและหักลง โคนหาง
บั้นท้าย	หักเป็นมุมจากตรงโคนหาง	บั้นท้ายลาดและมน
ระดับกระดูกสะโพกถึงก้นกบ	ระดับเดียวกัน	ก้นกบอยู่ต่ำกว่าสะโพก
กระดูกปลายหาง	มีกระดูกจดปลายหาง	ปลายหางราว 8-9 นิ้ว ไม่มีกระดูก
เหนียงคอ	สั้นและมีน้อย	หย่อนยานมาก
หนังพื้นท้องตัวผู้	แน่นชิดลำตัว	หย่อนยานหุ้มอวัยวะสืบพันธุ์
หนัง	แน่น ตึง เนื้อที่ผิวหนังน้อย	หย่อน หลวม เนื้อที่ผิวหนังมาก
หู	สั้น ตั้ง ปลายมน	ยาวรีปลายแหลม และมักพับห้อย
ขา	สั้น เดินช้ำ	ยาว ก้าวยาวและเร็ว
ค่อมหลัง	มีน้อย	มีมาก ช่วยในการระบายความร้อน
เด้านม	รูปกระทะ หัวนมกระจาย	รูปกรวย หัวนมรวมเป็นกระจุก
ความทนร้อน	ทนร้อนได้ไม่เกิน 26.7 องศาเซลเซียส	ทนร้อนได้ถึง 35.9 องศาเซลเซียส
ทนต่อโรคเมือกร้อน	ไม่ทนทาน	ทนทานได้ดี
การสั่นผิวหนังเพื่อไล่แมลง	ไม่มี	มี
นิสัย	เชื่องไม่ตื่นง่าย	เปรี้ยว ประสาทไว ตื่นง่าย
การกินอาหาร	กินอาหารจุ	กินไม่จุ
การให้ผลผลิต	ให้นมและเนื้อดี	ให้นมและเนื้อไม่ดี

ที่มา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2538)

ตัวอย่างพันธุ์โคมาตรฐานบางพันธุ์ที่ควรรู้จัก

1) โคพันธุ์โฮลสไตน์ ฟรีเซียน (Holstein Friesian) อีกชื่อหนึ่งว่า พันธุ์ขาวดำ (Black and white) ถิ่นกำเนิด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ลำตัวมีสีขาวกับดำ น้ำหนักตัว เพศผู้ 800-900 กก. เพศเมีย 600 กก. รูปร่างสวยงาม เป็นรูปलि้ม ให้นม 6,000-8,000 กก. ต่อระยะการให้นม เคยมีรายงานจากสหรัฐอเมริกาว่า โคตัวที่ให้นมสูงที่สุดของพันธุ์นี้ให้นมได้ถึง 20,000 กก. ต่อปี แต่จุดอ่อนของโค

พันธุ์นี้ คือ มีเปอร์เซ็นต์ของไขมันในนมต่ำ (3.5%) ชอบอากาศหนาว ปรับตัวเข้ากับสภาพสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้นในเมืองไทยได้ไม่ค่อยดี (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 โคนมพันธุ์โฮลสไตน์ฟริเซียน (Holstein Friesian)

ที่มา: ฟาร์มไทยออนไลน์ดอทคอม (2552)

2) โคนมพันธุ์เจอร์ซี่ (Jersey) ถิ่นกำเนิด ประเทศอังกฤษ ลำตัวมีสีเทาปนเหลืองหรือน้ำตาล น้ำหนักตัว เพศผู้ 650-700 กก. เพศเมีย 350-500 กก. รูปร่างสวยงาม เป็นรูปปลีมน ให้นม 3,500-4,000 กก. ต่อระยะการให้นม เนื่องจากนมเป็นโคขนาดเล็ก จึงให้นมได้ไม่สูงนัก แต่มีเปอร์เซ็นต์ไขมันในนมสูงมาก คือ ประมาณ 5.4% เหมาะสำหรับใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทเนย โคนมพันธุ์นี้สามารถเลี้ยงได้ดีในเมืองไทย (ภาพที่ 3.2)

ภาพที่ 3.2 โคนมพันธุ์เจอร์ซี่ (Jersey)

ที่มา: ฟาร์มไทยออนไลน์คอตคอม (2552)

3) โคนพันธุ์เรดเดน (Red Danish) ถิ่นกำเนิด ประเทศเดนมาร์ก ลำตัวมีสีแดงเข้ม น้ำหนักตัวเพศผู้ 800 กก. เพศเมีย 650-700 กก. ให้นมเฉลี่ย 4,450 กก. ต่อระยะการให้นม เป็นโคขนาดใหญ่ มีเปอร์เซ็นต์ไขมันในนม 4.5% การเลี้ยงดูในประเทศไทยไม่ค่อยได้ผลดี (ภาพที่ 3.3)

ภาพที่ 3.3 โคนมพันธุ์เรดเดน (Red Danish)

ที่มา: ฟาร์มไทยออนไลน์คอตคอม (2552)

4) โคพันธุ์บราวน์สวิส (Brown swiss) ถิ่นกำเนิด ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ลำตัวมีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงสีน้ำตาลเข้ม มีสีดำตามแนวหลังและแถบบนของหัว ขนรอบจมูกสีขาว น้ำหนักตัวเพศผู้ 800 กก. เพศเมีย 500-600 กก. ให้นมเฉลี่ย 4,500 กก. ต่อระยะการให้นม เป็นโคขนาดใหญ่ โครงร่างใหญ่ หนา หัวใหญ่ เดิมเป็นโคให้ทั้งเนื้อและนม ปัจจุบันจัดเป็นโคนมที่ให้เนื้อมาก (ภาพที่ 3.4)

ภาพที่ 3.4 โคนมพันธุ์บราวน์สวิส (Brown swiss)

ที่มา: ฟาร์มไทยออนไลน์ดอทคอม (2552)

5) โคพันธุ์ซาฮิวาล (Sahiwal) ถิ่นกำเนิด ประเทศปากีสถาน ลำตัวมีสีแดงอ่อน คล้ายโคเรดซินดี แต่ขนาดใหญ่กว่าเล็กน้อย มีสีดำที่ขอบใบหู หูยาว ใบหูแคบ หน้าผากกว้าง ลำตัวยาว และลึก มีเหนียงคอและเหนียงท้อง เจ้าเนื้อ ขาสั้น ตะโหนดใหญ่ หัวนมใหญ่ น้ำหนักตัว เพศผู้ 550 กก. เพศเมีย 370-450 กก. ให้นมเฉลี่ย 4,000 กก. ต่อระยะการให้นม ถือเป็นโคนมที่ดีที่สุดของประเทศปากีสถาน ปัจจุบันไม่มีการส่งออกสายพันธุ์ แต่มีพันธุ์กรรมของโคสายพันธุ์นี้อยู่บ้างในประเทศออสเตรเลีย เพื่อใช้ผสมข้ามสายพันธุ์สร้างโคนมลูกผสมสายพันธุ์ใหม่ เช่น พันธุ์ AFS (Australian Friesian Sahiwal) (ภาพที่ 3.5)

ภาพที่ 3.5 โคนมพันธุ์ซาฮิวาล (Sahiwal)

ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ม.ป.ป.)

6) โคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน (American brahman) ถิ่นกำเนิดดั้งเดิมในประเทศอินเดีย (India) แต่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา จึงมีชื่อเรียกว่าพันธุ์อเมริกันบราห์มัน (American brahman) ในเวลาต่อมา โคสายพันธุ์อเมริกันบราห์มันเกิดจากการผสมข้ามพันธุ์ ระหว่างโค 3 สายพันธุ์ คือ พันธุ์กีร์, พันธุ์กูเซรัทและพันธุ์เนลลอร์ ลักษณะโดยทั่วไปลำตัวมีสีหลากหลายตั้งแต่ สีขาว เทาอ่อน สีลายและจนถึงเกือบดำ จมูก กีบและพู่หางมีสีดำ บางตัวอาจมีสีแดง จึงเรียกว่า บราห์มันแดง (Red brahman) แต่ที่นิยมเลี้ยงกันมากที่สุด คือ สีขาวและสีเทา โคสายพันธุ์อเมริกันบราห์มันชนิดที่เลี้ยงในบ้านเราส่วนใหญ่นำเข้ามาจากประเทศสหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย แล้วนำมาคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์โดยกรมปศุสัตว์ และฟาร์มของเกษตรกรรายใหญ่ในประเทศ โคสายพันธุ์อเมริกันบราห์มันเป็นโคขนาดกลาง เพศผู้มีน้ำหนักตัวประมาณ 800-900 กก. และมีพ้อพันธุ์บางตัว น้ำหนักโตเต็มที่มากถึง 1,800 กก. ในประเทศไทยก็ยังมีให้เห็น ส่วนเพศเมีย จะมีน้ำหนักมาตรฐาน 500-700 กก. และมากที่สุดถึง 800 กก. โดยแม่โคจะให้ลูกเมื่อน้ำหนักแรกเกิดปานกลาง (30-32 กก.) และน้ำหนักลูกเมื่อหย่านมาก่อนข้างน้อย (220-230 กก.) ลักษณะของโคอเมริกันบราห์มันเป็นโคที่มีเขาขึ้นชันและงุ้ม มีตะโพนกซึ่งเป็นกล้ามเนื้อที่ต่อมาจากกล้ามเนื้อไหล่ทั้งเพศผู้และเพศเมีย ส่วนหูนั้นจะยาวชี้ลงข้างล่างจนถึงริมฝีปาก แต่จะสั้นกว่าพันธุ์อินดูบราซิล มีหนังหลวม เหนียงใต้คางจะใหญ่ หนอกใหญ่และหย่อน ขณะที่ผิวหนังใต้ท้องก็จะหย่อน พู่หางสีดำ ส่วนขนนั้นค่อนข้างยาว และจะมีกล้ามเนื้อตรงขาหลังมาก โคนขาใหญ่ มีร่างกายลำสัน ลำตัวมีความยาวมากและยาวได้สัดส่วน หน้าผากยาว คอสั้น ส่วนอกกว้าง ลีท หลังค่อนข้างตรง (ภาพที่ 3.6)

ภาพที่ 3.6 โคเนื้อพันธุ์อเมริกันบราห์มัน (American brahman)

ที่มา: ไทยเคทีทีเคิลคอตโออาร์จี (2556)

7) โคพันธุ์ชาร์โรเลส์ (Charolais) ถิ่นกำเนิด เมืองชาโรลส์ (Charolles) ประเทศฝรั่งเศส เดิมเคยเลี้ยงเป็นโคงาน แต่ได้ทำการคัดเลือกพันธุ์เพื่อใช้เป็นทั้งโคงานและโคเนื้อ (Dual Purpose) ลักษณะทั่วไปลำตัวมีสีขาวถึงสีครีม อาจมีผิวหนังสีแดงโดยเฉพาะบริเวณรอบจมูก ตา และใต้ท้อง จัดว่าเป็นโคเนื้อที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกพันธุ์หนึ่ง โคเพศผู้โตเต็มที่มีน้ำหนักตัว 1,000-1,200 กก. เพศเมีย 800-850 กก. แม่โคให้ลูกที่มีน้ำหนักแรกเกิดสูง (45 กก.) และน้ำหนักตัวเมื่อหย่านมสูง (270-300 กก.) เป็นโคที่มีการเจริญเติบโตเร็ว (1.0-1.2 กก./วัน) เมื่ออายุได้ 15 เดือน บางตัวมีน้ำหนักถึง 500 กก. โคพันธุ์ชาโรเลส์ มีรูปร่างยาวเพรียวกว่าโคพันธุ์ยุโรปอื่น ๆ มีขาสั้น ลำตัวลึก แม่โคให้นมดี เลี้ยงลูกเก่ง มีเปอร์เซ็นต์ซากสูงกว่าโคพันธุ์อื่น ๆ คุณภาพซากดีมาก เนื้อมีคุณภาพดี ในเมืองไทยได้นำมาผสมพันธุ์กับโคลูกผสมบราห์มัน แต่รักษาระดับเลือดของพันธุ์ชาร์โรเลส์ให้อยู่ระหว่าง 50.0-62.5% และไม่พบรายงานว่ามีเกษตรกรเลี้ยงชาโรเลส์พันธุ์แท้ในระบบฟาร์มทั่วไปในเมืองไทย (ภาพที่ 3.7)

ภาพที่ 3.7 โคเนื้อพันธุ์ชาร์โรเลส์ (Charolais)

ที่มา: ไทยเคทีทีเคอดอทไออาร์จี (2556)

8) โคพันธุ์อินดูบราซิล (Indu brazil) ถิ่นกำเนิด ประเทศบราซิล ลักษณะทั่วไป ลำตัวมีสีเทาเข้ม คล้ายอเมริกันบราห์มันแต่โครงร่างใหญ่ หูใหญ่และยาวมาก ตะโพนกตั้งสูง ลำตัวสูงถึง 175 ซม. เป็นโคที่เลี้ยงกันตามสมัยนิยม หรือเป็นโคสวยงาม น้ำหนักตัว เพศผู้ 1,100-1,200 กก. เพศเมีย 650-700 กก. (ภาพที่ 3.8)

ภาพที่ 3.8 โคเนื้อพันธุ์อินดูบราซิล (Indu brazil)

ที่มา: ไทยเคทีทีเคอดอทไออาร์จี (2556)

9) โคพันธุ์อะเบอร์ดีน แอังกัส (Aberdeen angus) ถิ่นกำเนิด ประเทศสกอตแลนด์ ลักษณะทั่วไปลำตัวมีสีดำปลอด หัวเล็กและยาวปานกลาง ลำตัวยาวและลึก เป็นสี่เหลี่ยม ไม่มีเขาน้ำหนักตัว เพศผู้ 900 กก. เพศเมีย 700 กก. (ภาพที่ 3.9)

ภาพที่ 3.9 โคเนื้อพันธุ์อะเบอร์ดีน แอังกัส (Aberdeen angus)

ที่มา: ไทยลิฟสต็อคคอตคอม (ม.ป.ป.)

10) โคพันธุ์เฮียฟอร์ด (Hereford) ถิ่นกำเนิด ประเทศอังกฤษ ลักษณะทั่วไป ลำตัวมีสีแดง หน้าสีขาว ฟันท้อง หน้าอก พูหาง ข้อมเท้าทั้งสี่มีสีขาว รูปร่างหนาเตี้ยและสั้น เขาค่อนข้างสั้น หรือไม่มีเขา น้ำหนักตัว เพศผู้ 1,000 กก. เพศเมีย 860 กก. (ภาพที่ 3.10)

ภาพที่ 3.10 โคเนื้อพันธุ์เฮียฟอร์ด (Hereford)

ที่มา: ไทยลิฟสต็อคคอม (ม.ป.ป.)